

POWIATOWA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W HAJNÓWCE

17-200 Hajnówka, ul. Piłsudskiego 10
tel. 85 682 28 09, fax. 85 682 29 89
e-mail: pssehajnówka@wsse.bialystok.pl, www.psse-hajnówka.pl

PAŃSTWOWY POWIATOWY
INSPEKTOR SANITARNY
w Hajnówce
17-200 Hajnówka, ul. Piłsudskiego 10
tel. (085) 682 28 09, fax 682 29 89

Hajnówka dnia 2020.02.26

**Przewodniczący Rady
Powiatu Hajnowskiego
Pan Eugeniusz Saczko**

PPIS.032.2.2020

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Hajnówce przesyła ocenę stanu sanitarnego powiatu hajnowskiego za rok 2019, która jest jednocześnie sprawozdaniem z działalności Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Hajnówce .

Załącznik 1 szt.

Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny w Hajnówce

Irena Dymitaska

niepodlega

POLSKA
STULECIE ODETKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

***PAŃSTWOWA INSPEKCJA SANITARNA
POWIATU HAJNOWSKIEGO***

***Ocena stanu sanitarnego
powiatu hajnowskiego za 2019r.***

Luty 2020

Wstęp	3
I. OCENA STANU SANITARNEGO W ZAKRESIE EPIDEMIOLOGII	4
1. Zapobieganie oraz zwalczanie zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi	4
2. Choroby przenoszone drogą pokarmową	6
3. Choroby przenoszone przez kleszcze	6
4. Sytuacja epidemiologiczna w zakażeniach krwiopochodnych	8
5. Sytuacja epidemiologiczna w chorobach, przeciwko którym stosowane są obowiązkowe szczepienia ochronne	9
6. Inne choroby	10
7. Ocena wykonawstwa szczepień	12
8. Nadzór nad stanem sanitarnym podmiotów leczniczych	12
II. OCENA STANU SANITARNEGO W ZAKRESIE BEZPIECZEŃSTWA ŻYWNOŚCI I ŻYWIENIA, MATERIAŁÓW I WYROBÓW PRZEZNACZONYCH DO KONTAKTU I PRODUKTÓW KOSMETYCZNYCH	13
1. Ocena stanu sanitarnego zakładów żywności, żywienia, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	13
2. Bezpieczeństwo żywności, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz produktów kosmetycznych	15
3. Podejmowanie działań w ramach funkcjonowania Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych produktach Żywnościowych i Paszach (RASFF)	17
4. Ocena sposobu oraz jakości żywienia w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego	17
III. OCENA STANU SANITARNEGO W ZAKRESIE HIGIENY KOMUNALNEJ	18
1. Nadzór nad urządzeniami produkującymi wodę do spożycia przez ludzi	18
2. Nadzór nad stanem sanitarnym obiektów użyteczności publicznej	20
IV. OCENA STANU SANITARNEGO W ZAKRESIE HIGIENY PRACY	22
1. Ocena warunków higieniczno -sanitarnych zakładów pracy	22
2. Ocena w zakresie stosowania oraz wprowadzania do obrotu substancji chemicznych	23
3. Ocena w zakresie nadzoru nad prekursorami narkotyków	24
4. Ocena w zakresie nadzoru nad produktami biobójczymi	24
5. Ocena sytuacji w zakresie występowania chorób zawodowych	24
6. Nadzór nad środkami zastępczymi	25
V. OCENA STANU SANITARNEGO I HIGIENY PROCESÓW NAUCZANIA W PLACÓWKACH OŚWIATOWO WYCHOWAWCZYCH	25
1. Ocena stanu sanitarnego placówek oświatowo-wychowawczych	25
2. Higiena procesów nauczania	26
3. Dożywianie w szkołach	26
4. Ocena infrastruktury do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego	27
5. Profilaktyczna opieka zdrowotna w szkołach	27
VI. OCENA STANU SANITARNEGO W ZAKRESIE ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU SANITARNEGO	28
VII. DZIAŁANIA OŚWIATOWO – ZDROWOTNE I PROMUJĄCE ZDROWIE W POWIECIE	28
VIII. ROZPATRYWANIE SKARG, WNIOSKÓW, INTERWENCJI OD LUDNOŚCI	30
IX. PODSUMOWANIE	29
X. WNIOSKI I SPOSTRZEŻENIA	30

WSTĘP

Celem działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest głównie promowanie zdrowego stylu życia, nadzór nad bezpieczeństwem żywności i żywienia oraz bezpieczeństwem zdrowotnym wody, przeciwdziałanie zagrożeniom stwarzanym przez środki zastępcze i narkotyki, zapobieganie powstawaniu chorób, szczególnie chorób zakaźnych i zawodowych poprzez sprawowanie zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego w zakresie zdrowia publicznego w oparciu o analizę ryzyka zagrożenia zdrowia i życia człowieka.

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Hajnówce nie posiada własnej bazy laboratoryjnej, jednak systematycznie pobiera próbki do badań, które są odwożone do akredytowanego laboratorium w WSSE w Białymstoku.

Działania organów sanitarnych na terenie powiatu hajnowskiego były realizowane na podstawie ustawy z dnia 14 marca 1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2019r., poz. 59) jak również uwzględniano potrzeby regionu w oparciu o bieżącą sytuację epidemiologiczną powiatu.

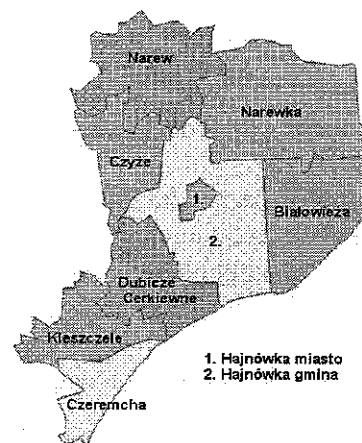
Zadania wynikające z ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej realizowane były przez 22 pracowników (21,5 etatu) zatrudnionych w Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Hajnówce.

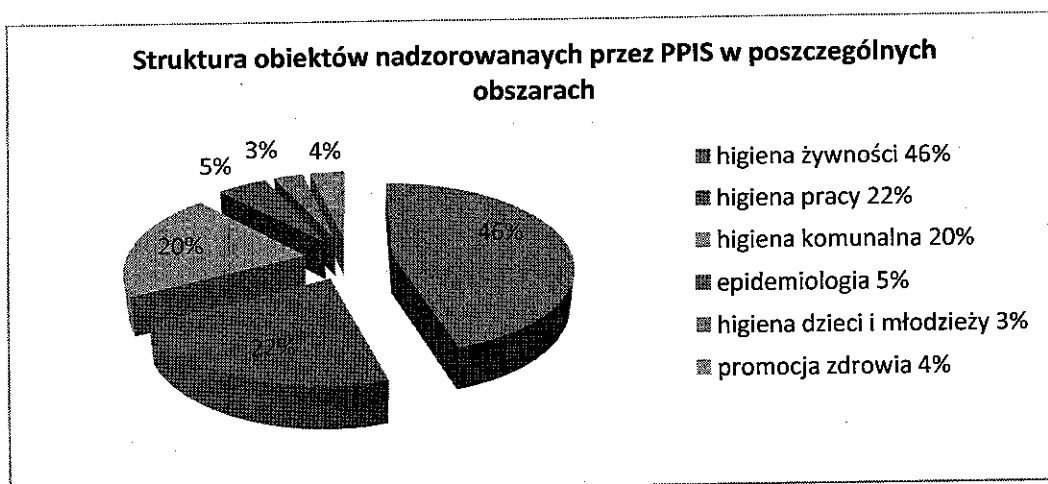
W strukturze PSSE są następujące komórki organizacyjne wykonujące zadania z poszczególnych obszarów:

- Sekcja Epidemiologii
- Sekcja Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku
- Sekcja Higieny Komunalnej
- Sekcja Higieny Pracy
- Stanowisko ds. Promocji Zdrowia
- Stanowisko ds. Nadzoru Zapobiegawczego
- Stanowisko ds. Higieny Dzieci i Młodzieży
- Stanowisko Rady Prawnego

W ewidencji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Hajnówce w 2019 roku nadzorem objętych było 1218 obiektów, w tym:

- 554 w zakresie higieny żywności i żywienia
- 271 w zakresie higieny pracy
- 248 w zakresie higieny komunalnej
- 64 w zakresie epidemiologii
- 37 w zakresie higieny dzieci i młodzieży
- 44 w zakresie promocji zdrowia.

Liczba nadzorowanych obiektów w porównaniu do 2018r. nie zmieniła się znacząco. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Hajnówce nie nadzorował obiektów, dla których Starostwo Powiatowe w Hajnówce jest organem założycielskim lub prowadzącym. Z dniem 1 stycznia 2010r. zostały one przekazane do bezpośredniego nadzoru Podlaskiemu Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu w Białymstoku jako organowi I instancji.

I. OCENA STANU SANITARNEGO W ZAKRESIE EPIDEMIOLOGII

1. Zapobieganie oraz zwalczanie zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi

Celem nadzoru epidemiologicznego jest monitorowanie sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych oraz wczesne wykrywanie zagrożeń w celu ich skutecznego zwalczania.

Szczegółowe zestawienie zachorowań wraz ze współczynnikami zapadalności za 2018 i 2019 rok w powiecie hajnowskim przedstawiono w tabeli nr 1

Tabela nr 1 Sytuacja epidemiologiczna w latach 2018-2019

Jednostka chorobowa		2018		2019	
		Zachorowania	Współcz. zapadal. *	Zachorowania	Współcz. zapadal. *
Salmonelozy	zatrucia pokarmowe	20	45,7	18	41,7
	inne zakażenie pozajelitowe	-	-	1	2,3
Inne bakteryjne zakażenia jelitowe	wywołane przez <i>Yersinia enterocolitica</i> lub <i>pseudotuberculosis</i>	1	2,3	-	-
	wywołane przez <i>Clostridium difficile</i>	15	34,3	23	53,3
	inne określone	1	2,3	1	2,3
	inne nieokreślone	1	2,3	-	-
Wirusowe zakażenia jelitowe (ogółem)	wywołane przez rotawirusy	56	128,0	71	164,6
	wywołane przez norowirusy	6	13,7	1	2,3
	inne określone	13	29,7	29	67,2
	nie określone	2	4,5	11	25,5
Wirusowe i inne określone zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2		21	308,4	56	862,9
Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu – ogółem		143	326,9	90	208,6

Ocena stanu sanitarnego powiatu hajnowskiego za rok 2019

Jednostka chorobowa		2018		2019	
		Zachorowania	Współcz. zapadal*.	Zachorowania	Współcz. zapadal.*
Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu u dzieci do lat 2		24	352,4	8	123,3
Tularemia		1	2,3	-	-
Mycobakteriozy inne i BNO		1	2,3	1	2,3
Listerioza		1	2,3	-	-
Krzusiec		-	-	1	2,3
Płonica (szkarlatyna)		15	34,3	1	2,3
Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pyogenes</i> , inwazyjna	ogółem	9	20,6	7	16,2
	róża	8	18,3	7	16,2
	inna określona i nieokreślona	1	2,3	-	-
Kiła	wczesna	-	-	2	4,6
Rzeżączka		1	2,3	1	2,3
Inne choroby przenoszone drogą płciową przez Chlamydie		-	-	1	2,3
Borelioza z Lyme	ogółem	99	226,3	78	180,8
	neuroborelioza	-	-	3	7,0
Styczność i narażenie na wściekliznę/potrzeba szczepień		7	16,0	17	39,4
Kleszczowe zapalenie mózgu		16	36,6	21	48,7
Inne wirusowe zapalenie mózgu	nieokreślone	1	2,3	-	-
Wirusowe zapalenie opon mózgowych	enterowirusowe	1	2,3	2	4,6
	inne określone i nie określone	1	2,3	2	4,6
Ospa wietrzna		174	397,8	111	257,3
Odra		-	-	2	4,6
Wirusowe zapalenie wątroby	typu B przewlekłe i BNO	3	6,9	3	7,0
	typu C przewlekłe i BNO	3	6,9	2	4,6
Nowo wykryte zakażenia HIV		-	-	1	2,3
Świnka		-	-	1	2,3
Bąblowica		-	-	1	2,3
Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pneumoniae</i> , inwazyjna	ogółem	2	4,6	2	4,6
	posocznica	1	2,3	2	4,6
	inna określona i nieokreślona	1	2,3	-	-
Bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu	określone	-	-	1	2,3
Zapalenie opon mózgowych inne i nieokreślone		-	-	1	2,3
Grypa	ogółem	12	27,4	9	20,9
	u dzieci w wieku 0-14 lat	-	-	-	-
Gruźlica płuc		3	6,9	4	9,3
RAZEM		664	1517,9	593	1365,2

*Zapadalność liczona na 100 tys. ludności

*Biegunki u dzieci do lat 2 – zapadalność liczona na 10 tys. i grupę wiekową

Z zebranych w tabeli danych wynika, że w 2019r. zgłoszono 593 zachorowań na choroby zakaźne, w roku poprzednim - 664. Ogólna liczba zgłoszonych chorób zakaźnych zmalała o 11 % w stosunku do 2018 roku, jednak w poszczególnych jednostkach chorobowych sytuacja epidemiologiczna przedstawiała się różnie.

W porównaniu z 2018r. obserwowano zmniejszenie zachorowań na ospę wietrzną, boreliozę z Lyme, biegunki i zakażenia jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu i BNO, płonicę.

Jednakże wystąpił wzrost zachorowań na kleszczowe zapalenie mózgu, bakteryjne zakażenia jelitowe wywołane przez *Clostridium difficile*, wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy, określone i nieokreślone oraz grypę i choroby grypopodobne.

2. Choroby przenoszone drogą pokarmową

W roku 2019 nie notowano na obszarze powiatu zachorowań na dur brzuszny, dury rzekome, włośnicę, wirusowe zapalenie wątroby typu A oraz zatruc jadem kiełbasianym.

Wystąpiło 1 ognisko zbiorowego zatrucia pokarmowego w domu prywatnym w Hajnówce. Czynnikiem etiologicznym zatrucia była *Salmonella Enteritidis* i *Salmonella Typhimurium*. Prawdopodobnym nośnikiem zatrucia był tatar wołowy z jajem kurzym. Zachorowały 3 osoby oraz wykryto 2 nosicieli bezobjawowych.

Zaś w roku 2018r. wystąpiły 3 ogniska.

W roku 2019 w porównaniu z rokiem 2018r. zmalała o ok. 10% liczba przypadków zatruc pokarmowych pałeczkami *Salmonella*, zachorowało 18 osób, w 2018r. – 20 osób.

Przyczyny zachorowań wywołanych pałeczką *Salmonella* to głównie nie przestrzeganie podstawowych procedur higieny, brak znajomości zasad przechowywania żywności i jej ochrony przed zanieczyszczeniem mikrobiologicznym oraz przygotowywania potraw z udziałem jaj.

W roku 2019 obserwowano:

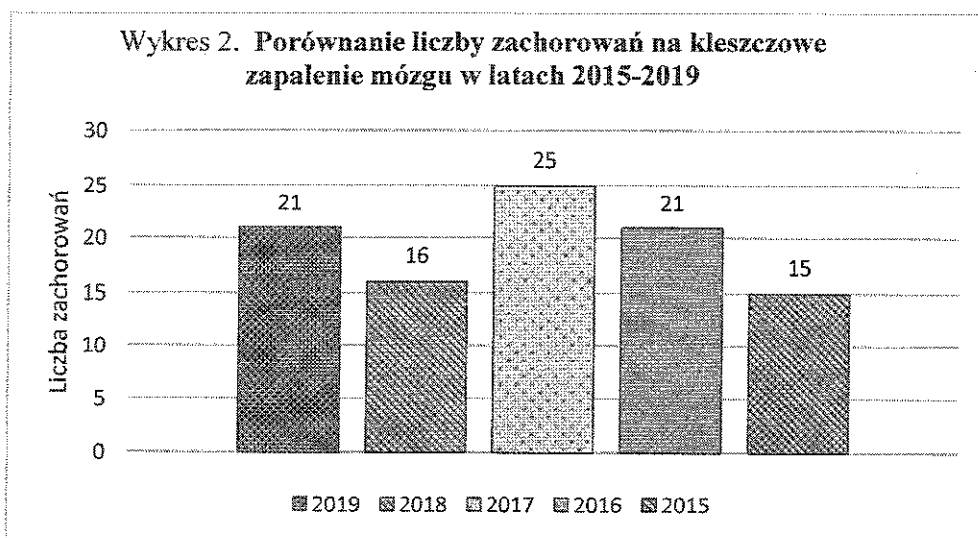
- wzrost liczby bakteryjnych zakażeń jelitowych: ogółem w 2019 – 24 zachorowania, zaś w 2018 – 18. Głównym czynnikiem etiologicznym wywołującym zachorowania była laseczka *Clostridium difficile*.
- wzrost liczby wirusowych zakażeń jelitowych – ogółem 112 zachorowań, w 2018r. zaś 77. Czynnikiem etiologicznym wywołującym zachorowania w 2019r. były głównie rotawirusy i adenowirusy,
- zmniejszenie się liczby biegunek i zapaleń żołądkowo-jelitowych BNO o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu: w 2019 roku zarejestrowano 90 zachorowań, w 2018r. – 143.

3. Choroby przenoszone przez kleszcze

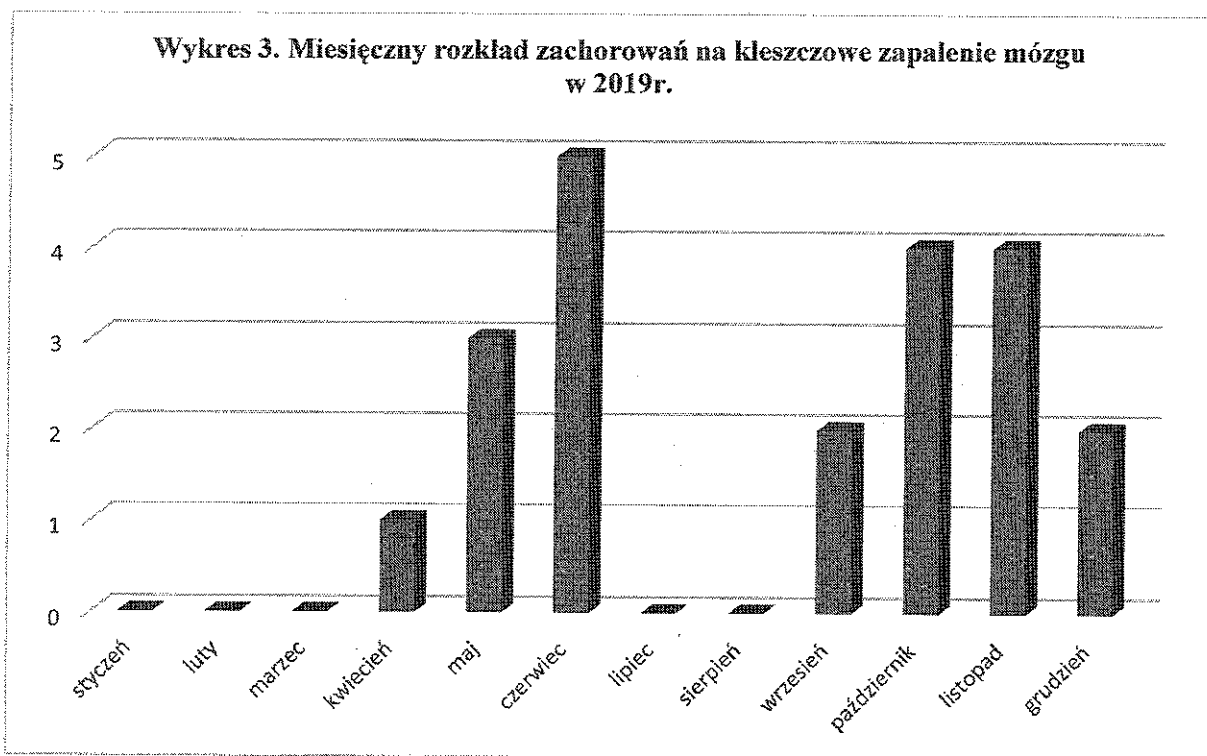
Powiat hajnowski jest obszarem endemicznym chorób przenoszonych przez kleszcze – kleszczowego zapalenia mózgu i boreliozy z Lyme. W 2019r. wzrosła liczba zachorowań na kleszczowe zapalenie mózgu (o 31%), zaś liczba zachorowań na boreliozę z Lyme zmalała o 21%.

W 2019r. wystąpiło 21 zachorowań na kleszczowe zapalenie mózgu, w 2018r. zachorowało 16 osób. Wszystkie przypadki były hospitalizowane, w tym 1 osoba zmarła.

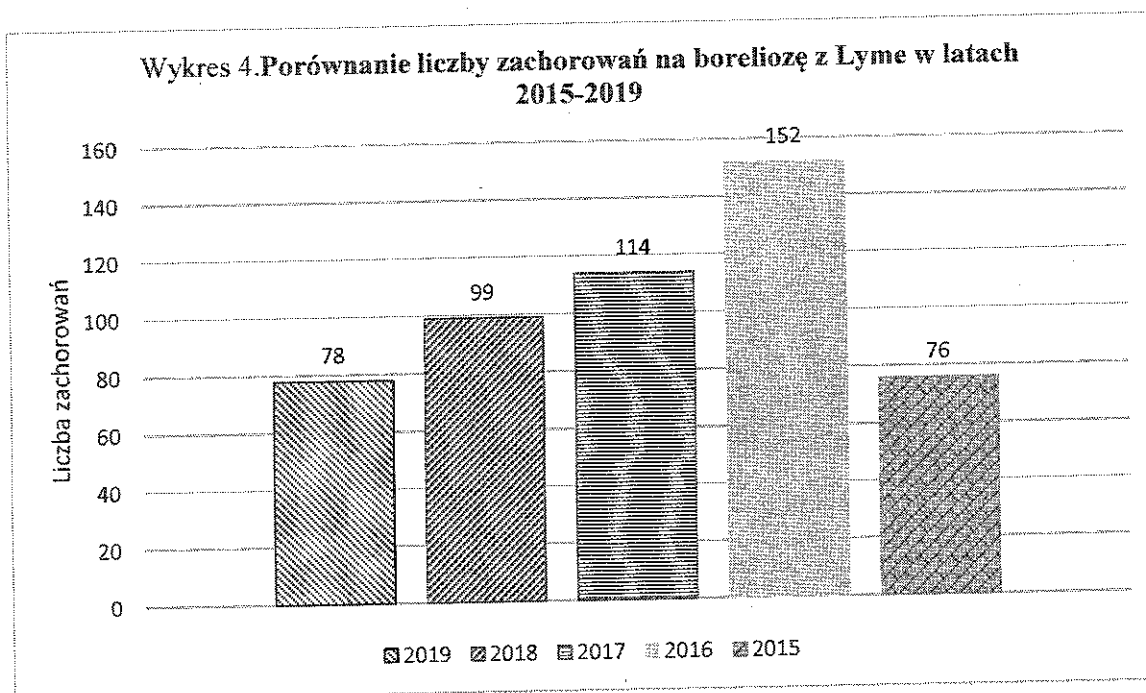

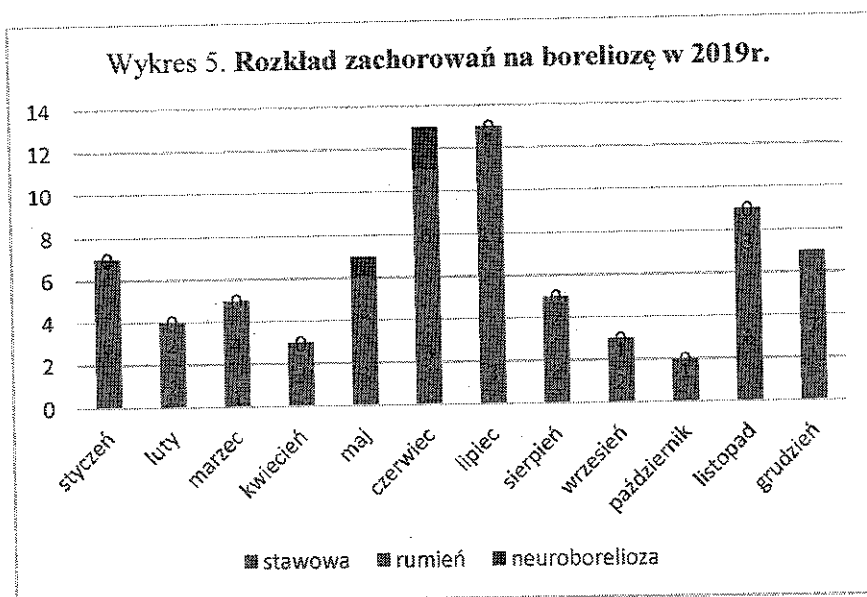
Zachorowania na kleszczowe zapalenie mózgu obserwowano w miesiącach od kwietnia do czerwca oraz od września do grudnia – szczegóły przedstawia wykres 3

W 2019r. zarejestrowano 78 przypadków zachorowań na boreliozę z Lyme, zaś w 2018r. - 99, szczegóły przedstawia wykres 4.

Zachorowania na boreliozę obserwowano na przestrzeni całego roku 2019, dominowała borelioza w postaci rumienia wędrującego – 40 zachorowań, w postaci stawowej wystąpiło – 35 zachorowań, zaś neuroboreliozę wykryto u 3 osób – wykres 5.

4. Sytuacja epidemiologiczna w zakażeniach krwiopochodnych

W 2019r. poprawiła się sytuacja zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby i kształtowała się następująco:

- 3 przypadki wirusowego zapalenia wątroby typu B – BNO
- 2 zachorowania na wzv typu C – BNO

Dla porównania w 2018r. wystąpiły:

- 3 przypadki wirusowego zapalenia wątroby typu B – BNO
- 3 zachorowania na wzv typu C wg definicji z 2014r.

W 2019 zarejestrowano 1 nowe zakażenie HIV, w 2018r. nie rejestrowano takich zakażeń. Pomimo szczepień ochronnych p/wzw B nadal rejestrowane są nowe zachorowania na wirusowe zapalenie wątroby typu B. Należy jednak zwrócić uwagę, iż obecnie istnieje większe ryzyko zakażenia wirusem HCV niż HBV, gdyż w przypadku wzw typ C brak szczepionki.

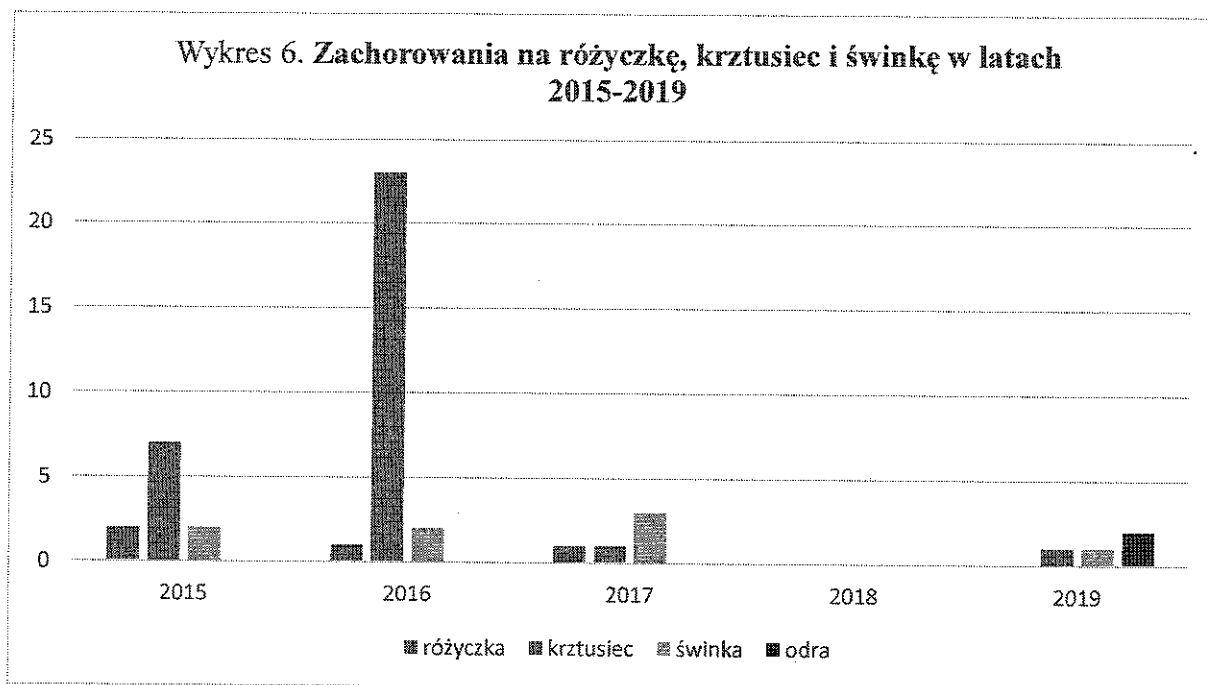
Niezmiernie ważnym dla zapobiegania i zwalczania wzw C, podobnie jak wzw B, jest przeprowadzanie skutecznej sterylizacji sprzętu medycznego w podmiotach leczniczych, jak i w gabinetach kosmetycznych, fryzjerskich, tatuażu, gdzie dokonuje się czynności, w trakcie których dochodzi do naruszenia ciągłości tkanek ludzkich.

W celu zwiększenia świadomości populacji na problem zakażeń HCV, w tym pracowników medycznych, zakładów kosmetycznych, fryzjerskich oraz salonów tatuażu, pracownicy systematycznie rozpowszechniają ulotki w tym zakresie jak również prowadzą działania edukacyjne poprzez szkolenia skierowane do różnych grup społeczeństwa.

5. Sytuacja epidemiologiczna w chorobach, przeciwko którym stosowane są obowiązkowe szczepienia ochronne

W roku 2019 podobnie, jak w latach poprzednich nie występowały na obszarze powiatu hajnowskiego zachorowania na błonicę (difteryt), tężec, nagminne porażenie dziecięce (polio).

Wystąpiły 2 zachorowania na odrę, w latach poprzednich nie było. Nie rejestrowano zachorowań na różyczkę (w 2018r. – 0). Wystąpiło 1 zachorowanie na świnkę (w 2018r. – 0) oraz 1 zachorowanie na krztusiec (w 2018r. – 0).

6. Inne choroby

W 2019r. wystąpiły:

- 2 przypadki inwazyjnej choroby wywołanej przez *Streptococcus pneumoniae*, posocznicy, w 2018r. rejestrowano 2 przypadki zachorowań (były to: 1 - posocznica, 1 - zapalenie płuc)
- 1 przypadek salmonelozы pozajelitowej, w 2018r. nie było tego typu zachorowania
- 1 przypadek rzeżączki, 2 przypadki kiły wczesnej oraz 1 zachorowanie na chorobę przenoszoną drogą płciową wywołaną przez Chlamydie, w 2018r. zgłoszono 1 rzeżączkę.

W porównaniu do roku ubiegłego o 50% wzrosła liczba zachorowań na zapalenie opon mózgowych i mózgu.

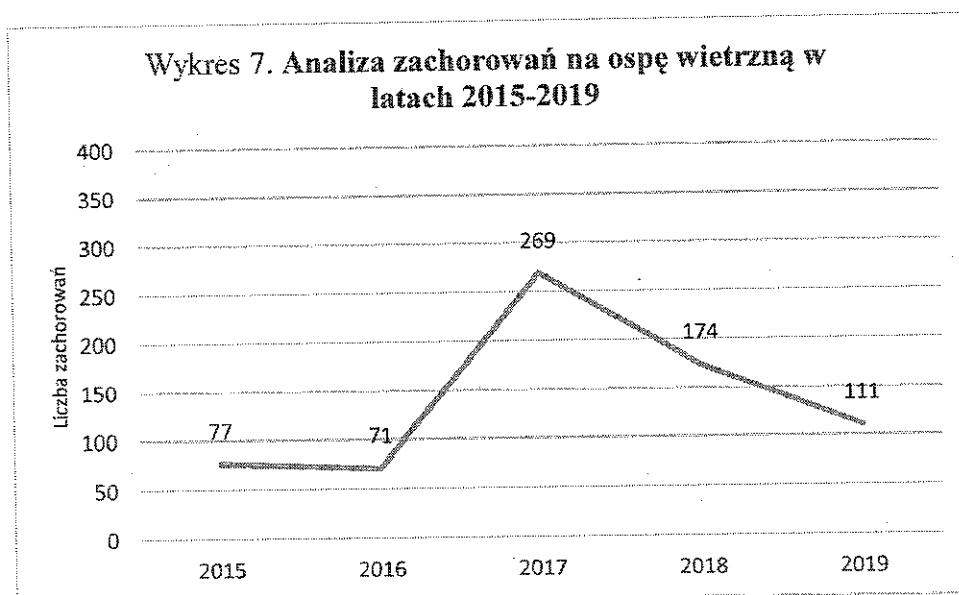
W 2019r. wzrosła również liczba zachorowań na gruźlicę, wystąpiły 4 przypadki. Były to przypadki gruźlicy płuc potwierdzonej bakteriologicznie. W 2018r. zgłoszono 3 przypadki gruźlicy płuc.

W porównaniu do poprzedniego roku liczba przypadków pokąsań przez zwierzęta zmalała – 73 przypadki w 2019r., 86 przypadków w 2018r. Wśród 61 przypadków pokąsań przez psy 45 osób zostało pokąsanych przez psy znane, zaś 16 przez psy nieznanne. Ponadto 11 osób zostało pokąsanych przez koty, a 1 osoba przez nietoperza.

W 2019 roku u 18 osób rozpoczęto szczepienia p/wścieklicznie.. Liczba osób szczepionych w porównaniu do 2018r. znacznie wzrosła (2018r. - 7 osób zaszczepiono p/wścieklicznie).

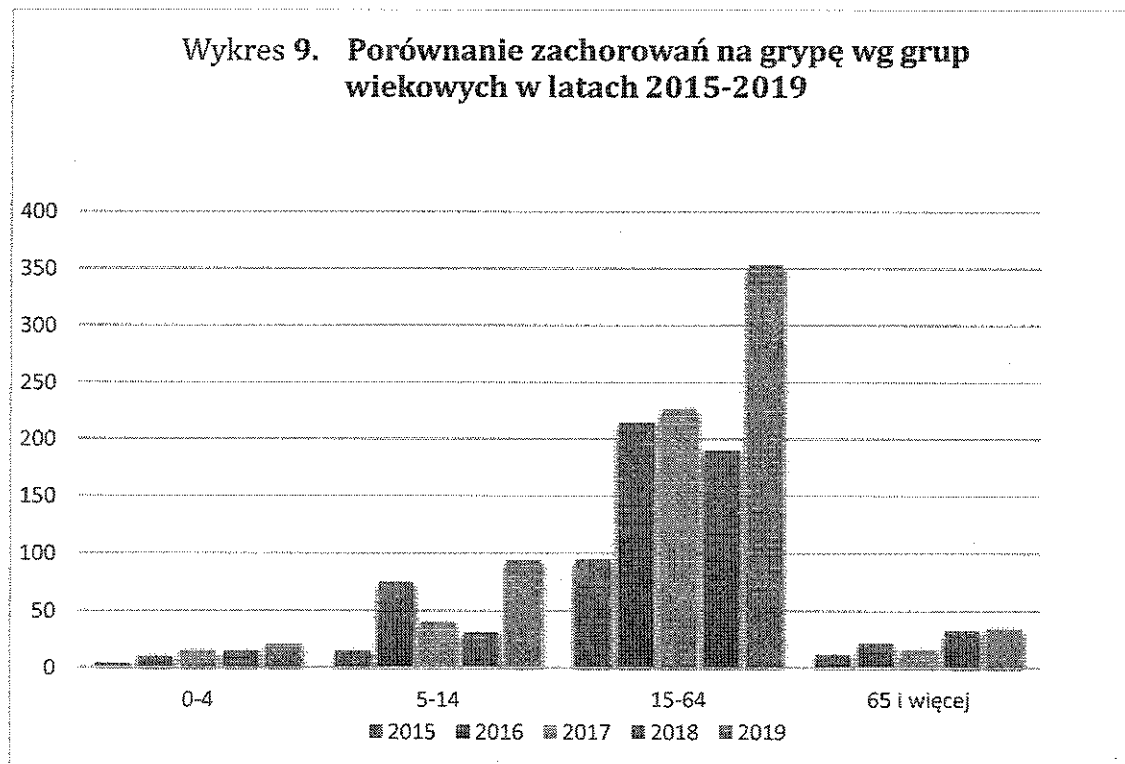
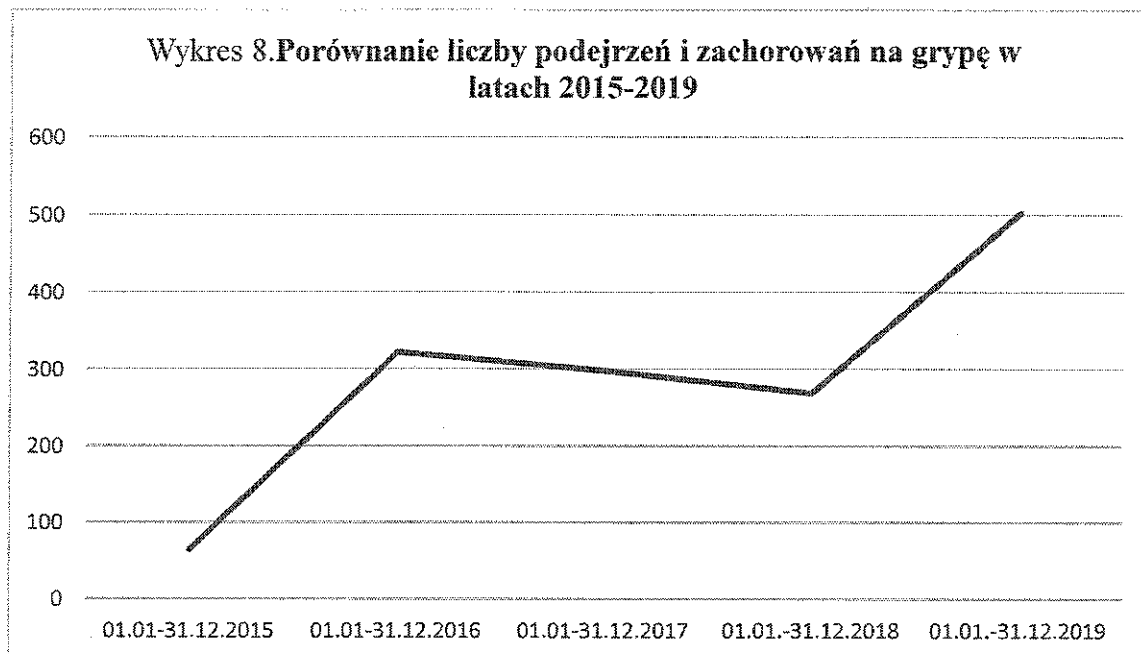
Znacznie poprawiła się sytuacja epidemiologiczna w zakresie zachorowań na ospę wietrzną. W 2019r. zachorowało 111 osób, zaś w roku 2018 - 174. Wśród nich wszystkie osoby były nieszczepione.

Choroba ta nadal jest problemem epidemiologicznym ze względu na wielką zaraźliwość oraz małą popularność szczepień ochronnych p/ospie wietrznej. Stąd też liczne zachorowania w skupiskach dzieci tj. w przedszkolach i szkołach podstawowych.

W porównaniu do 2018r. znacznie wzrosła liczba zachorowań i podejrzeń zachorowań na grypę. W 2019r. zarejestrowano 503 zachorowania, zaś w 2018r. – 269.

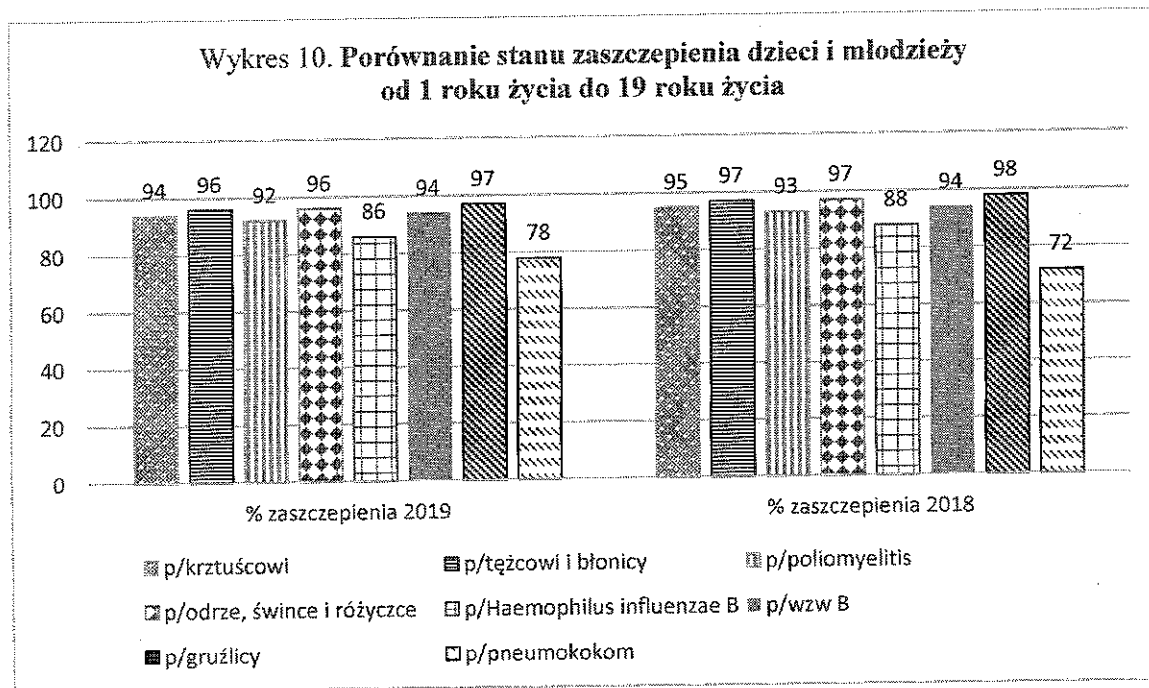
W 2019r. szczepionką p/grypie zaszczepiło się 1507 osób, dla porównania w 2018r. było to 1689.

Najczęściej zgłaszane są zachorowania i podejrzania zachorowań na grypę w grupie wiekowej 15-64 lat, najrzadziej w grupie wiekowej 0-4 lat.

7. Ocena wykonawstwa szczepień ochronnych

Na terenie działania Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Hajnówce w 2019r. świadczenia w zakresie szczepień ochronnych prowadziło 7 jednostek organizacyjnych. W w/w jednostkach organizacyjnych szczepienia ochronne były wykonywane w 18 punktach, które były odpowiednio wyposażone w niezbędny sprzęt.

Realizacja obowiązkowych szczepień ochronnych nadal utrzymuje się na stosunkowo wysokim poziomie, ale stopniowo spada (wykres 10). W porównaniu do roku 2018 odsetek zaszczepionych dzieci zmniejszył się, wyjątek stanowiły szczepienia p/Streptococcus pneumoniae, które wzrosły. Poza istniejącymi p/wskazaniami lekarskimi stałymi i czasowymi, zwiększa się liczba rodziców odmawiających zgody na zaszczepienie dzieci bądź określoną szczepionką – najczęściej przeciw odrze, śwince i różyczce, bądź wszystkim obowiązkowym szczepieniom ochronnym.

W 2019 liczba rodziców uchylających od obowiązkowych szczepień ochronnych wzrosła o 7% i wynosiła 154 (**dzieci 124**), w 2018 roku było to 142 (**dzieci 98**).

8. Nadzór nad stanem sanitarnym podmiotów leczniczych

a) Ocena stanu sanitarno –technicznego

W 2019 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Hajnówce nadzorem obejmował 34 podmioty lecznicze (14 przychodni/ośrodków zdrowia, 1 punkt pobrania materiału do badań, 1 zakład rehabilitacji leczniczej, 3 publiczne zakłady opieki zdrowotnej, 1 ambulatorium Aresztu Śledczego, 14 gabinetów profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej SPZOZ w Hajnówce przy szkołach) i 44 praktyki zawodowe (2 indywidualne praktyki lekarskie, 16 indywidualnych praktyk lekarzy dentyków, 14 indywidualnych specjalistycznych praktyk lekarskich, 11 indywidualnych specjalistycznych praktyk lekarzy dentyków, 1 grupową praktykę lekarzy dentyków).

W roku 2019 w zakresie bieżącego nadzoru sanitarnego skontrolowano 26 podmiotów leczniczych oraz 32 praktyki zawodowe.

W 1 przychodni stomatologicznej stwierdzono brak właściwie urządzonego ciągu sterylizacyjnego.

b) Nadzór nad postępowaniem z odpadami medycznymi

Wśród 78 obiektów nadzorowanych przez PPIS w Hajnówce 54 wytwarzało odpady medyczne. Na podstawie przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że postępowanie z odpadami medycznymi było prawidłowe.

c) Ocena procesu dezynfekcji i sterylizacji w obiektach służby zdrowia.

Na podstawie przeprowadzonych w 2019 roku kontroli podmiotów leczniczych w zakresie przestrzegania reżimu p/epidemicznego stwierdzono, że personel zna zasady prowadzenia dezynfekcji bieżącej sprzętu i narzędzi lekarskich. Zaopatrzenie placówek w preparaty dezynfekcyjne było wystarczające, terminy ważności przestrzegane. Odpowiednie procedury zostały opracowane i były przestrzegane.

Zmalała liczba podmiotów z własnym sterylizatorem z 26 do 25. Podmiotom posiadającym autoklaw zalecono dostosowanie procedur sterylizacji, w tym zwalniania materiału sterylnego, do najnowszych zaleceń zawartych w wydaniu 2 „Ogólnych wytycznych dla wszystkich podmiotów wykonujących procesy dekontaminacji, w tym sterylizacji wyrobów medycznych i innych przedmiotów wielorazowego użytku korzystanych przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych oraz innych czynności, podczas których może dojść do przeniesienia choroby zakaźnej lub zakażenia”.

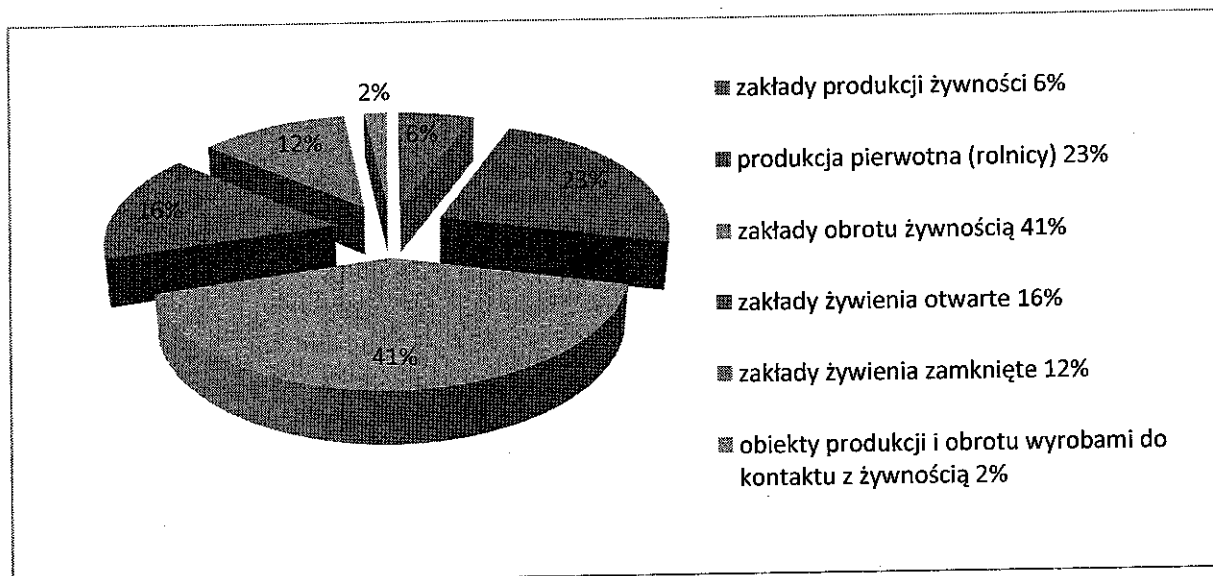
II. OCENA STANU SANITARNEGO W ZAKRESIE HIGIENY ŻYWNOŚCI, ŻYWIENIA, MATERIAŁÓW I WYROBÓW PRZEZNACZONYCH DO KONTAKTU Z ŻYWNOŚCIĄ ORAZ PRODUKTÓW KOSMETYCZNYCH

1. Ocena stanu sanitarnego zakładów żywności i żywienia oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

Nadzorem PPIS w Hajnówce obejmował łącznie 554 zakłady żywności, żywienia, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, w tym:

- 161 zakładów produkcji żywności, w tym
  - 3 automaty do lodów
  - 6 piekarni
  - 2 ciastkarnie
  - 7 przetwórní owocowo - warzywnych i grzybowych
  - 4 wytwórní wyrobów cukierniczych
  - 1 wytwórníę koncentratów spożywczych (przypraw i herbatek ziółowych)
  - 11 innych wytwórní żywności
  - 127 obiektów produkcji pierwotnej (część również prowadzi dostawy bezpośrednie oraz Rolniczy Handel Detaliczny)
- 230 zakładów obrotu
- 87 zakładów żywienia zbiorowego otwartego
- 66 zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego
- 3 zakłady produkcji materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością
- 7 obiektów obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością.

Wykres 11. Rodzaje obiektów żywności i żywienia oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością nadzorowanych w roku 2019.

Poza nadzorem w zakresie higieny żywności, żywienia oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością pion higieny żywności sprawuje nadzór również nad produktami kosmetycznymi w obiektach, w których wprowadzane są one do obrotu.

W rezultacie prowadzonego nadzoru sanitarnego w zakresie bezpieczeństwa żywności skontrolowano **186** zakładów, w tym w **63** obiektach stwierdzono niezgodności z prawem żywnościowym (w 2018r. – w 84 obiektach).

Do najczęściej odnotowywanych nieprawidłowości w zakładach sektora spożywczego skontrolowanych w 2019 roku należały, odpowiednio:

a) w obiektach produkcji żywności:

- niewłaściwy stan techniczny pomieszczeń zakładu i wyposażenia,
- niewłaściwy stan powierzchni kontaktujących się z żywnością – sprzętu, urządzeń, wykorzystywanego w procesie produkcji,
- brak powierzchni ociekowej, brak warunków do przechowywania umytego sprzętu,
- znakowanie gotowych wyrobów nieprawidłowe,
- brak niektórych instrukcji w zakresie GHP/GMP, nie wszystkie instrukcje są właściwie realizowane zgodnie z założeniami,
- brak orzeczeń lekarskich z badań do celów sanitarno-epidemiologicznych, potwierdzających stan zdrowia osób mających kontakt z żywnością,
- brak porządku w pomieszczeniach zakładu,

b) w obiektach obrotu żywnością:

- nieprawidłowości dot. procedur GHP i ich realizacji np.: brak systematycznych zapisów potwierdzających zgodność działania z zasadami GHP, dokumentacja niekompletna lub nie odzwierciedla stanu faktycznego,
- wprowadzanie do obrotu środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia lub dacie minimalnej trwałości,

- brak monitorowania temperatury przechowywania żywności w urządzeniach chłodniczych,
- żywność nieopakowana narażona na zanieczyszczenie,
- niewłaściwy stan techniczny pomieszczeń zakładu i wyposażenia, niewłaściwa czystość pomieszczeń zakładu,
- niewystarczające kwalifikacje personelu, brak szkoleń zwłaszcza personelu nowozatrudnionego,
- brak oznakowania środków spożywczych, brak informacji dot. wykazu składników, w tym powodujących alergie lub reakcje nietolerancji,

c) w zakładach żywienia zbiorowego otwartego:

- brak czystości i porządku w pomieszczeniach zakładu,
- niewłaściwy stan techniczny pomieszczeń, wyposażenia,
- brak segregacji asortymentowej przechowywanej żywności,
- stosuje się praktykę zamrażania środków spożywczych celem przedłużenia ich trwałości,
- brak aktualnych orzeczeń lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych potwierdzających stan zdrowia osób mających kontakt z żywnością,
- nieprzestrzeganie przez personel ustalonych zasad GHP/GMP i przyjętych rozwiązań,
- brak informacji dotyczących wykazu składników oferowanych potraw i składników powodujących alergie lub reakcje nietolerancji,

d) w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego:

- stan techniczny pomieszczeń i wyposażenia niewłaściwy,
- czyste naczynia stołowe niezabezpieczone przed zanieczyszczeniem,
- brak niektórych instrukcji i zapisów GHP dostosowanych do prowadzonej działalności,
- nieprzestrzeganie wymagań rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach,
- brak bieżącej zimnej i ciepłej wody przy umywalce do mycia rąk,
- brak informacji dotyczących wykazu składników oferowanych potraw i składników powodujących alergie lub reakcje nietolerancji,
- stosuje się praktykę zamrażania mięsa i wędlin celem przedłużenia terminu do spożycia.

2. Bezpieczeństwo żywności, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz produktów kosmetycznych za rok 2019 w świetle wyników badań próbek pobieranych w powiecie hajnowskim przez pion bezpieczeństwa żywności i żywienia.

W roku 2019 na terenie powiatu hajnowskiego pobrano:

- 161 próbek żywności,
- 3 próbki materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością,
- 11 próbek sanitarnych,
- 1 próbkę produktu kosmetycznego,
- 5 próbek posiłków potraw.

Próbki pobierano zgodnie z obowiązującym krajowym „Planem pobierania próbek do badania żywności w ramach urzędowej kontroli żywności i monitoringu dla Państwowej

Inspekcji Sanitarnej na 2019 rok” oraz jako dodatkowe w przypadku podejrzenia niewłaściwej jakości zdrowotnej produktu oraz interwencji konsumentów. Ponadto w trakcie działań kontrolnych, bezpośrednio w kontrolowanych zakładach, pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej ocenili w 6 przypadkach jakość zdrowotną tłuszczów używanych do smażenia żywności, nie wnosząc zastrzeżeń.

Tabela 2. Kierunki badań próbek pobranych do badań w roku

Lp.	Kierunek badania	Liczba próbek
1	Pozostałości pestycydów	10
2	Metale szkodliwe dla zdrowia	15
3	Azotany	1
4	3-MCPD	1
5	Zanieczyszczenia mikrobiologiczne	87
6	Mykotoksyny	5
7	Metanol i cyjanowodór oraz karbaminian etylu	1
8	Dozwolone substancje dodatkowe	10
9	GMO	2
10	Skażenia promieniotwórcze żywności	2
11	Środki spożywcze poddane działaniu promieniowania jonizującego	2
12	Znakowanie środków i suplementów diety oraz oznaczanie witamin, składników mineralnych i innych składników wykazujących efekt odżywczy lub fizjologiczny w suplementach diety	9
13	Żywność wzbogacana	1
14	Materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością	3
15	WWA	3
16	Furan	1
17	Izomery trans kwasów tłuszczowych	3
18	Oleje mineralne	1
19	Inne parametry (zanieczyszczenia fizyczne, biologiczne)	1
20	Parametry jęlczenia i kwas erukowy	1
21	Oporność na środki przeciwdrobnoustrojowe u bakterii zoonotycznych i komensalnych	1
22	Alkaloidy tropanowe	1
23	Gluten	3
24	Produkty kosmetyczne	1
25	Próbki sanitarne	11
26	Próbki posiłków	5
	OGÓLEM	181

Z ogólnej liczby pobranych próbek zakwestionowano 11, w tym:

- 6 próbek żywności,
- 4 próbki sanitarnych,
- 1 próbkę wyrobu przeznaczonego do kontaktu z żywnością (łyżkę kuchenną).

Powyższe stanowi 6,07 % ogółu pobranych próbek. Były to:

- 6 próbek żywności pobranych ze sklepów spożywczych (w tym 5 próbek ciasta zakwestionowanych z powodu zanieczyszczeń mikrobiologicznych- ponadnormatywnej liczby bakterii *Bacillus cereus* oraz 1 próbka chrupek zbożowych z powodu nieprawidłowego znakowania),
- 4 próbki sanitarne (w tym 1 zmiotki pobrane w zakładzie produkcji żywności zakwestionowane z powodu obecności szkodników oraz 3 wymazy sanitarne z zakładów żywienia zbiorowego otwartego z powodu ponadnormatywnej ogólnej liczby bakterii tlenowych),
- 1 próbka wyrobu przeznaczonego do kontaktu z żywnością („Łyżka kuchenna”) zakwestionowana z powodu migracji specyficznej pierwszorzędowych amin aromatycznych.

W każdym przypadku kwestionowania próbek podejmowano działania mające na celu wyeliminowanie stwierdzonych niezgodności. W przypadkach stanowiących zagrożenie dla zdrowia dokonywano zgłoszenia w ramach systemu RASFF.

3. System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Paszach (RASFF).

W 2019 r. pion bezpieczeństwa żywności i żywienia Państwowej Inspekcji Sanitarnej powiatu hajnowskiego podejmował działania w ramach Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Paszach (RASFF) mające na celu wyeliminowanie z rynku żywności oraz materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością zagrażających zdrowiu ludzi.

W następstwie otrzymanych powiadomień pracownicy PSSE w Hajnówce przeprowadzili ogółem 18 kontroli interwencyjnych w zakładach produkcji i obrotu żywnością oraz materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością .

4. Ocena sposobu oraz jakości żywienia w zakładach żywienia zbiorowego typu zamkniętego.

Badaniami sposobu żywienia w 2019 roku objęto 15 obiektów żywienia zbiorowego zamkniętego (stołówki szkolne, przedszkolne, domy pomocy), co stanowi 25% ogółu tego typu zakładów ujętych w rejestrze zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Hajnówce.

W zakładach objętych badaniami pobrano do oceny laboratoryjnej 2 próbki szkolnych posiłków obiadowych oraz 3 próbki posiłków wchodzących w skład całodziennego wyżywienia w jednym z domów opieki. W badaniach określano wartość energetyczną, procentowy udział energii z białka oraz z tłuszczu, zawartość wapnia i żelaza.

W ww. próbkach na podstawie badań laboratoryjnych stwierdzano zbyt wysoką zawartość chlorku sodu w serwowanych posiłkach (wszystkie próbki) oraz w pojedynczych przypadkach zbyt małą zawartość żelaza oraz nieprawidłowy procentowy udział energii z białka oraz tłuszczów.

Ponadto w trakcie czynności kontrolnych przeprowadzanych w zakładach żywienia oceniono łącznie 15 jadłospisów, z czego w 2 przypadkach wniesiono zastrzeżenia i uwagi tj.

- brak w posiłku białka pełnowartościowego,
- brak dodatków warzywnych i/lub owocowych w posiłku obiadowym,
- zbyt duża ilość w ocenianej dekadzie potraw smażonych,

- zbyt mały udział w ocenianej dekadzie ryb
- stosowanie smalcu do smażenia (zamiast olejów roślinnych o odpowiedniej zawartości kwasów tłuszczowych nienasyconych).

Jak wynika z powyższych danych, jakość i sposób żywienia w części nadzorowanych placówek wymaga poprawy. Należy jednak podkreślić poprawę w obszarze planowania i realizowania i żywienia, a podmioty odpowiedzialne za żywienie chętnie współpracowały z organami sanitarnymi w zakresie dostosowania żywienia do wymagań rozporządzenia Ministra Zdrowia.

III. OCENA STANU SANITARNEGO W ZAKRESIE HIGIENY KOMUNALNEJ

1. Nadzór nad urządzeniami produkującymi wodę do spożycia przez ludzi.

Nadzór sanitarny nad jakością wody przeznaczonej do spożycia w 2019 roku prowadzono w 18 wodociągach zbiorowego zaopatrzenia. Ponadto wodę do spożycia mieszkańcom powiatu dostarczały 4 wodociągi spoza powiatu hajnowskiego: wodociąg Orla i gminny Bielsk (powiat bielski) oraz wodociąg Pawły i Michałowo (powiat białostocki), które zaopatrywały 312 osób.

Wodociągi w sposób zbiorowy zaopatrywały 42527 mieszkańców powiatu hajnowskiego, 616 mieszkańców powiatu hajnowskiego korzystało z wody z własnych ujęć.

Tabela 3.

		Liczba urządzeń dostarczających wodę						Liczba ludności (w tys.)				
		według ewidencji w 2019r.	w tym skontrolowanych	odpowiadających wymaganiom*	nieodpowiadających wymaganiom mikrobiologicznym	nieodpowiadających wymaganiom fizykochemicznym	nieodpowiadających wymaganiom dla substancji promieniotwórczych	zaopatrzonej w wodę odpowiadającej wymaganiom*	zaopatrzonej w wodę nieodpowiadającej wymaganiom fizykochemicznym	zaopatrzonej w wodę nieodpowiadającej wymaganiom dla substancji promieniotwórczych	objętej brakiem przydatności wody w zakresie wymagań mikrobiologicznych	
0		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
A. Wodociągi zbiorowego zaopatrzenia w wodę – ogółem (suma wierszy od 2 do 6)		1	18	18	18	0	0	0	42527	0	0	0
Wodociągi o produkcji [m ³ /d]	≤100	2	6	6	6	0	0	0	2255	0	0	0
	101–1000	3	11	11	11	0	0	0	18787	0	0	0
	1001–10000	4	1	1	1	0	0	0	21485	0	0	0
	10001–100000	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	>100001	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
B. Inne podmioty zaopatrujące w wodę**		7	3	3	3	0	0	0	0	0	0	0

* w tym warunkowo odpowiadającą wymaganiom

** indywidualne ujęcia wody wykorzystywane na cele własne (produkcyjne, działalność publiczną)

W trakcie roku 4205 mieszkańców powiatu hajnowskiego okresowo korzystało z wody o kwestionowanej jakości, szczegółowe dane zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 4.

L.p.	Nazwa kwestionowanego parametru	Nazwa wodociągu, punkt pobrania próbki wody	Liczba ludności	Liczba dni przekroczenia
1.	Mangan	Wodociąg Narew – stacja uzdatniania wody	1917	64
2.	Mętność	Wodociąg Stare Masiewo* - stacja uzdatniania wody	93	179
		Wodociąg Białowieża** - stacja uzdatniania wody	2117	37
3.	Ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C	Wodociąg Czerlonka – stacja uzdatniania wody	78	26

* prowadzone jest postępowanie administracyjne z terminem wykonania do dnia 31.03.2020r.

** postępowanie zakończono w styczniu 2020r. decyzją umarzającą

Ponadto odnotowano nieznaczne przekroczenia zalecanych norm jakości wody w zakresie barwy i utlenialności (wodociąg miejski Hajnówka), mętności (wodociąg Narewka) oraz ogólnej liczby mikroorganizmów w 22°C (wodociąg Siemianówka). Były to przekroczenia krótkotrwałe, nie stanowiące bezpośredniego zagrożenia zdrowotnego.

Tabela 5. Zaopatrzenie ludności w wodę przeznaczoną do spożycia na koniec 2019 roku

Liczba mieszkańców powiatu hajnowskiego ogółem (wg GUS na koniec 2018r.)	43143
Liczba mieszkańców hajnowskiego korzystająca z wody o kontrolowanej jakości	42527
Liczba mieszkańców powiatu korzystających z wody o niekontrolowanej jakości	616
Liczba mieszkańców powiatu korzystających z wody o niekwestionowanej jakości	42434
Liczba mieszkańców korzystających z wody o kwestionowanej jakości	93*

*Ludność zaopatrywana z wodociągu Stare Masiewo

W 2019 roku w zakresie nadzoru nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi pobrano 49 próbek wody w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego oraz 93 próbki wody zbadanych zostało w ramach kontroli wewnętrznej producenta wody, w tym ogółem zakwestionowano 13. W związku z prowadzonym nadzorem nad jakością wody wydano 9 decyzji administracyjnych, 1 wystąpienie w sprawie jakości wody, 76 bieżących ocen przydatności wody do spożycia pobranej w ramach nadzoru sanitarnego i w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez właścicieli obiektów wodociągowych i producentów wody oraz sporządzono 18 ocen okresowych jakości wody.

Ponadto nadzorem sanitarnym objęto 3 indywidualne ujęcia wody: wodociąg zakładowy Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej w Hajnówce, zajazdu „Myśliwski” w Budach nr 73 oraz Ośrodka Edukacji Leśnej „Jagiellońskie” w Białowieży, wykorzystujące wodę na własne potrzeby.

Jakość wody odpowiadała wymaganiom rozporządzenia poza 1 próbką pobraną z wodociągu Ośrodka Edukacji Leśnej „Jagiellońskie”, w której stwierdzono nieznaczny wzrost ogólnej liczby mikroorganizmów w 22^oC. Właściciel wodociągu w krótkim czasie doprowadził wodę do właściwej jakości.

2. Nadzór nad stanem sanitarnym obiektów użyteczności publicznej.

Tabela 6. Wykaz nadzorowanych obiektów użyteczności publicznej i wyniki kontroli w 2019r.

Wyszczególnienie	Liczba urządzeń i obiektów				
	według ewidencji na 31 XII.2019r.	skontrolowanych			
		ogółem	ze stwierdzonym złym stanem		
		higieniczno-sanitarnym i technicznym	tylko higieniczn o-sanitarny m	tylko techniczny m	higieniczno-sanitarnym i techniczny m
Ustępy tymczasowe nieskanalizowane	3	3	0	0	0
Pływalnie kryte	3	3	0	1	0
Miejsca okazjonalnie wykorzystane do kąpieli	1	1	0	0	0
Placówki zapewniające całodobową opiekę dla osób starszych	3	3	0	1	0
Hotele	2	2	0	0	0
Kempingi	1	1	0	0	0
Inne obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie	29	27	0	0	0
Zakłady fryzjerskie	43	13	0	0	0
Zakłady kosmetyczne	14	5	0	0	0
Zakłady odnowy biologicznej	3	0	0	0	0
Inne zakłady, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna z usług fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, tatuażu	1	0	0	0	0
Dworce i stacje kolejowe	2	1	0	0	0
Tereny rekreacyjne i małej infrastruktury	13	12	0	0	0
Cmentarze	46	17	0	0	0
Domy przedpogrzebowe	2	1	0	0	0
Areszt śledczy	1	1	0	0	0
Apteki i punkty apteczne	16	3	0	0	0
Stacje paliw	10	3	0	0	0
Parkingi	3	2	0	0	0
Trasy turystyczne	3	0	0	0	0
Studnia „Krynoczka”	1	1	0	0	0
Basen odkryty sezonowy	1	1	0	0	0
Targowiska	3	1	0	0	0
Pralnie	1	1	0	0	0
Przedsiębiorstwa transportu publicznego	3	1	0	0	0
Obiekty sportowe	3	0	0	0	0

a. Nadzór nad obiektami kąpielowymi.

W 2019r. w powiecie hajnowskim funkcjonowały **3 pływalnie kryte** : Park Wodny oraz 2 pływalnie przy obiektach hotelarskich w Białowieży.

W ramach nadzoru nad pływalniami organy sanitarne pobrały do badań 19 próbek wody, systematycznie prowadzona była również kontrola wewnętrzna przez zarządzających obiektami. Najczęściej stwierdzane przekroczenia parametrów wody to: chloroform, ogólna liczba mikroorganizmów oraz pseudomonas aeruginosa.

W przypadku przekroczenia parametrów wody, zarządzający podejmowali działania naprawcze oraz powiadamiali PPIS w Hajnówce.

W 1 obiekcie stwierdzono obecność bakterii *Legionella sp.* w wodzie ciepłej w prysznicach szatniowych, uchybienie zostało usunięte zgodnie z decyzją PPIS.

W 2019r. funkcjonowało również **miejsce okazjonalnie wykorzystywane** do kąpieli „Repczyce”. Badania wody w ramach kontroli wewnętrznej organizatora wykonywane były terminowo – jakość wody nie budziła zastrzeżeń. W toku kontroli sanitarnej stwierdzono brak regulaminu obiektu - wydano zalecenie opracowania powyższego dokumentu i udostępnienie go osobom przebywającym na terenie obiektu. Bieżący stan sanitarny zastrzeżeń nie budził.

Nadzorem sanitarnym objęto również **basen odkryty** w Ośrodku Sportu i Rekreacji w Hajnówce. Jakość wody nie stanowiła zagrożenia dla osób kąpiących się.

b. Nadzór nad ciepłą wodą użytkową w zakresie bakterii Legionella

W 2019r. w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego wykonano badania ciepłej wody użytkowej w 3 obiektach: 2 w placówkach zapewniających całodobową opiekę dla osób starszych oraz 1 w obiekcie hotelarskim. Ponadnormatywną ilość tych bakterii stwierdzono w 1 placówce zapewniającej całodobową opiekę dla osób starszych. Wydano decyzję administracyjną zakazującą korzystanie z pryszniców i doprowadzanie wody do właściwych parametrów, obecnie jakość wody odpowiada wymaganiom.

Prowadzona też była kontrola wewnętrzna przez właścicieli obiektów. Powyższe badania w 2019r. wykonało 13 podmiotów. Świadczy to o wzroście świadomości przedsiębiorców w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa osobom przebywającym w ich obiektach.

c. Nadzór nad stanem sanitarnym obiektów turystycznych.

Nadzorem sanitarnym objęto m.in. obiekty hotelarskie (hotele, pokoje gościnne i noclegowe, zajazdy, ośrodki wypoczynkowe, kempingi), parkingi, miejsca rekreacyjne, toalety publiczne, dworce PKP, środki transportu publicznego.

Przy obiektach użyteczności publicznej i obiektach związanych z obsługą ruchu turystycznego zapewnione były ustępy ogólnodostępne lub kabiny sanitarne typu TOI-TOI. Na terenie miasta Hajnówka zostały zapewnione 3 kabiny sanitarne w miejscach o największych skupiskach ludzi jak: skwer w centrum miasta, miejski plac zabaw dla dzieci oraz parking przy markecie spożywczym.

Stan sanitarny większości obiektów zastrzeżeń nie budził. Doraźne zalecenia pokontrolne dotyczące usunięcia stwierdzonych uchybień sanitarnych wydano w 5 obiektach noclegowych. Uchybienia dotyczyły nieznacznie zniszczonych powierzchni sufitów, podłóg oraz wyposażenia. Wydano również zalecenie pokontrolne dotyczące odnowienia ławek na

parkingu w Białowieży oraz zapewnienia śmietniczek na odpady w 2 autobusach komunikacji miejskiej

d. Nadzór nad pozostałymi obiektami

Zalecenia pokontrolne wydawano dla obiektów małej infrastruktury rekreacyjnej, które dotyczyły poprawy stanu technicznego urządzeń rekreacyjnych jak: odpryski farby, zniszczone elementy przyrządów do zabaw, nierówna nawierzchnia pod huśtawkami. Wystosowano 2 wystąpienia do administratorów obiektów małej infrastruktury (spółdzielnie mieszkaniowe, zakład gospodarki mieszkaniowej, władze gminne).

IV. OCENA STANU SANITARNEGO W ZAKRESIE HIGIENY PRACY

1. Ocena warunków higieniczno-sanitarnych zakładów

W roku 2019 nadzorem sanitarnym pod kątem higieny pracy objęto 100 zakładów pracy spośród 271 będących w ewidencji Sekcji Higieny Pracy. W skontrolowanych zakładach pracy zatrudnionych jest 5034 osób.

W zakładach pracy występuje szereg czynników szkodliwych dla zdrowia. Są to czynniki fizyczne, chemiczne i biologiczne. Niektóre z nich wykazują właściwości rakotwórcze. Liczba osób pracujących w warunkach czynników szkodliwych wynosi 3064.

Sytuację epidemiologiczną w zakresie narażeń zawodowych na podstawie wybranych czynników szkodliwych dla zdrowia przedstawiono w poniższej tabeli 7. Przedstawione dane uzyskano w wyniku przeprowadzanych czynności kontrolnych oraz na podstawie badań środowiska pracy.

Tabela 7.

Lp.	Nazwa czynnika szkodliwego dla zdrowia	Liczba osób pracujących w warunkach czynników szkodliwych dla zdrowia			Liczba osób pracujących w ponadnormatywnych stężeniach lub natężeniach czynników szkodliwych dla zdrowia		
		Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
1	Hałas	2479	2441	2516	175	177	127
2.	Drgania działające na kończyny górne	476	426	442	-	-	-
3.	Drgania o ogólnym działaniu na organizm człowieka	412	439	454	-	-	-
4.	Pyły	1221	1210	1233	-	-	-
5.	Czynniki chemiczne	195	302	316	1	-	1
6.	Promieniowanie optyczne	209	209	191	13	13	13

Liczba osób pracujących w kontakcie z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia do ogółu zatrudnionych w 2017r. stanowiła 60%, w 2018r. – 60,7%, **zaś w 2019r.- 60,9 %**.

Natomiast liczba osób pracujących w ponadnormatywnych stężeniach i natężeniach czynników szkodliwych dla zdrowia do ogółu zatrudnionych w 2017r. stanowiła 3,7%, w 2018r. – 3,7%, **w 2019r. – 2,8%**.

W 2019 roku 127 pracowników było narażonych na ponadnormatywny hałas, jest to zdecydowana większość wszystkich osób narażonych. Przekroczenia norm hałasu wynikają z profilu działalności firm, gdzie technologia wymaga używania głośnych maszyn.

Wystąpiły także przekroczenia normatywów higienicznych na promieniowanie optyczne podczas spawania, przy czym takie badania przeprowadza się w dwóch wariantach: bez ochron i za ochronami. W przypadku badań bez ochron przekroczenia normatywów są duże, natomiast za ochronami brak jest przekroczeń. W trakcie kontroli stanowisk spawalniczych nie stwierdzono, aby pracownicy podczas pracy nie stosowali ochron osobistych. Dodatkowo można stwierdzić, iż stosowane ochrony posiadają wszelkie wymagane świadectwa jakości, a pracodawcy zapewniają ich odpowiednią ilość.

W jednym obiekcie na jednym stanowisku pracy stwierdzono przekroczenia norm na ksylen (narażona jedna osoba).

W związku ze stwierdzonymi przekroczeniami wydawano decyzje nakazujące obniżenie parametrów czynników szkodliwych i zapewnienie właściwych ochron osobistych (nauszniki przeciwhałasowe, maseczki ochronne) oraz monitorowanie stanu zdrowia narażonych pracowników przez lekarza medycyny pracy i inne.

Najczęściej stwierdzane uchybienia w zakresie higieny pracy:

- brak aktualnych badań środowiskowych,
- przekroczone normatywy higieniczne czynników szkodliwych dla zdrowia
- zły stan techniczny pomieszczeń.

W roku 2019r. skontrolowano 24 obiekty, w których występują substancje, mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy.

W skontrolowanych zakładach ogółem pracuje 513 osób, w tym w kontakcie z czynnikami rakotwórczymi pracuje 319 osób. Liczba osób pracujących z poszczególnymi czynnikami rakotwórczymi:

- krezot, olej płuczkowy – 53 osób
- promieniowanie jonizujące – 65 osób
- niskowrząca benzyna niespecyfikowana – 31 osób
- prace związane z narażeniem na pył drewna – 167 osób
- azbest – 3 osoby.

W ewidencji pionu higieny pracy znajduje się 1 zakład zatrudniający pracowników przy zabezpieczaniu lub usuwaniu wyrobów albo innych materiałów zawierających azbest.

2. Ocena w zakresie stosowania oraz wprowadzania do obrotu substancji chemicznych i ich mieszanin

✓ Obiekty wprowadzające do obrotu chemikalia

W ewidencji PSSE w Hajnówce znajduje się 30 obiektów zajmujących się obrotem substancjami chemicznymi i ich mieszaninami. Są to hurtownicy lub detaliści wprowadzający do obrotu głównie preparaty chemii budowlanej i artykuły motoryzacyjne. Skontrolowano 25 obiektów z ww. grupy, naruszeń nie stwierdzono.

✓ Obiekty stosujące chemikalia

W ewidencji PSSE w Hajnówce znajduje się 67 zakładów stosujących substancje chemiczne i ich mieszaniny, w tym skontrolowano 43. Podczas kontroli w 1 obiekcie stwierdzono niewłaściwe znakowanie substancji chemicznych.

3. Ocena w zakresie nadzoru nad prekursorami narkotyków

W ewidencji PSSE w Hajnówce znajduje się 8 obiektów (detalistów) wprowadzających do obrotu prekursorzy kategorii 3. W obrocie znajduje się aceton oraz toluen w postaci czystej i jako domieszki farb, lakierów i innych preparatów chemii budowlanej. Brak jest obiektów zajmujących się obrotem prekursorami kategorii 2.

W 2019 roku skontrolowano 6 obiektów wprowadzających do obrotu prekursorzy kategorii 3. Podczas kontroli nie stwierdzano nieprawidłowości.

4. Ocena w zakresie nadzoru na produktami biobójczymi

W ewidencji PSSE w Hajnówce znajduje się 20 obiektów (detalistów) wprowadzających do obrotu produkty biobójcze. W obrocie znajdują się główne preparaty owadobójcze, gryzoniobójcze, grzybobójcze, impregnaty do drewna oraz repelenty odstraszające owady. Skontrolowano 9 obiektów, nie stwierdzano nieprawidłowości.

5. Ocena sytuacji w zakresie występowania chorób zawodowych

W roku 2019 wydano 4 decyzje o stwierdzeniu chorób zawodowych. Stwierdzono 3 przypadki boreliozy i 1 przypadek zachorowania na kleszczowe zapalenie mózgu.

Tabela 8. Wykaz chorób zawodowych na przestrzeni lat 2017-2019.

Jednostka chorobowa	Liczba stwierdzonych chorób w latach		
	2017	2018	2019
1. Kleszczowe zapalenie mózgu i opon mózgowo-rdzeniowych	2	-	1
2. Borelioza	2	7	3
3. Pylica płuc, pylica spawacza	-	1	-
Razem	4	8	4

W ostatnich latach stwierdza się głównie choroby wywołane przez zarażone kleszcze. Są to przypadki zachorowań wśród grupy ryzyka, głównie u pracowników leśnych oraz u rolników indywidualnych.

Powiat hajnowski położony jest na terenie endemicznego występowania kleszczy zarażonych bakterią *Borrelia burgdorferi*. Wykrywalność boreliozy jest wysoka z powodu coraz większego zaangażowania pracodawców w ochronę zdrowia pracowników narażonych na kleszcze, coraz większa grupa pracowników narażonych na kleszcze poddawana jest badaniom przesiewowym w kierunku boreliozy.

6. Nadzór nad środkami zastępczymi (tzw. dopalaczami)

Minimalizacja zagrożeń zdrowia publicznego stwarzanych przez środki zastępcze lub nowe substancje psychoaktywne jest jednym z celów organów Państwowej Inspekcji

Sanitarnej. Środki zastępcze to produkty zawierające co najmniej jedną nową substancję psychoaktywną lub inną o podobnym działaniu na ośrodkowy układ nerwowy, które mogą być użyte zamiast lub w takim samym celu jak środek odurzający lub substancja psychotropowa. W Polsce obowiązuje zakaz wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych na podstawie art. 44b ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

W 2019r. organy sanitarne nie stwierdziły, jak również nie wpłynęły informacje o sprzedaży środków zastępczych w punktach sprzedaży na terenie powiatu hajnowskiego.

W związku z ogromnym niebezpieczeństwem dla zdrowia i życia jakie niosą ze sobą zatrucia środkami zastępczymi, pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej przeprowadzają działania profilaktyczne mające na celu ograniczenie używania substancji psychoaktywnych.

V. OCENA STANU SANITARNEGO I HIGIENY PROCESÓW NAUCZANIA W PLACÓWKACH OŚWIATOWO -WYCHOWAWCZYCH

1. Ocena stanu sanitarnego placówek oświatowo-wychowawczych

W 2019 roku w tej grupie obiektów nadzorem sanitarnym objęto:

- 2 żłobki
- 9 przedszkoli i 2 punkty przedszkolne
- 11 szkół podstawowych
- 1 liceum
- 1 technikum
- 3 zespoły szkolno- przedszkolne w tym: 3 przedszkola, 3 szkoły podstawowe;
- 1 internat
- 1 placówkę pracy pozaszkolnej
- 1 placówkę wsparcia dziennego
- 2 Szkolne Schroniska Młodzieżowe
- 5 placówek wypoczynku dzieci i młodzieży.

W skontrolowanych w 2019r. placówkach, podobnie jak w roku poprzednim, nie stwierdzono obiektów nieprzystosowanych.

W trakcie prowadzonych kontroli we wszystkich placówkach oświatowo-wychowawczych dokonano oceny stanu sanitarnego i technicznego. W większości kontrolowanych placówek nie budził on zastrzeżeń.

W 4 placówkach oświatowych stwierdzono niewłaściwy stan sanitarny niektórych sal lekcyjnych, kabin ustępowych, siłowni oraz pomieszczeń mieszkalnych w internacie, co skutkowało wydaniem decyzji administracyjnych nakazujących poprawę stanu sanitarnego.

W 2019r. wykonano zalecenia organu sanitarnego z 8 decyzji, w tym 6 wydanych w latach ubiegłych. W związku z wykonaniem decyzji, jak również i faktem, że placówki oświatowe również niezależnie od decyzji PPIS w Hajnówce, same podejmowały działania w kierunku poprawy stanu technicznego obiektów, odnotowano poprawę warunków higienicznych i zdrowotnych w placówkach.

Podobnie jak w roku ubiegłym wszystkie obiekty zaopatrzone są w wodę z wodociągu sieciowego (miejskiego bądź wiejskiego), które zapewniają ciepłą wodę do utrzymania higieny osobistej. We wszystkich placówkach wymagane standardy dostępności do urządzeń sanitarnych zostały zachowane.

2. Higiena procesów nauczania

Podczas prowadzonego nadzoru sanitarnego pracownicy inspekcji sanitarnej analizowali także higienę procesów nauczania. Oceniano dostosowanie mebli do wzrostu uczniów, zwracano uwagę na oznakowanie mebli, odpowiednie ich zestawienie i stan techniczny.

Sprawdzono również rozkłady zajęć lekcyjnych, zwracając szczególną uwagę na równomierne obciążenie zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia. Z punktu widzenia higieny, osoby odpowiedzialne za kształtowanie środowiska szkolnego powinny stworzyć warunki do prawidłowego rozwoju psychofizycznego ucznia.

Pomocne będą w tym prawidłowo zaprojektowane miejsca do nauki dobrane do wzrostu każdego ucznia i prawidłowo opracowany plan lekcji, uwzględniający zasady higieny pracy umysłowej ucznia.

Warunki higieny procesów nauczania w szkołach charakteryzują wyniki:

- oceny wyposażenia sal zabaw/lekcyjnych w meble dostosowane do wzrostu przedszkolaków,
- oceny prawidłowości układania tygodniowych rozkładów zajęć w szkołach.

• Dostosowanie mebli do wzrostu dzieci

We wszystkich przedszkolach oraz szkołach podstawowych sprawdzono dostosowanie mebli szkolnych do wzrostu uczniów.

Skontrolowano ogółem 773 stanowisk pracy przedszkolaków i uczniów w 57 oddziałach. Wszyscy zajmowali stanowiska dostosowane do ich wzrostu.

• Higieniczna ocena rozkładu zajęć

We wszystkich szkołach dokonano oceny higienicznej tygodniowych rozkładów zajęć. Oceniono tygodniowy rozkład zajęć w 171 oddziałach. Na podstawie oceny dokonanej w oparciu o wytyczne Głównego Inspektora Sanitarnego rozkład zajęć nie budził zastrzeżeń.

3. Dożywianie w szkołach

Ze względu na długi okres pobytu dzieci w szkole, często wydłużony czas dojazdu, spożywanie posiłku w szkole staje się koniecznością. W 2019r. wszystkie szkoły zapewniły uczniom możliwość korzystania z gorącego posiłku. W 1 szkole - w Liceum Ogólnokształcącym ZDZ w Hajnówce, uczniowie nie mieli możliwości spożycia gorącego posiłku na terenie swojej placówki, w związku z czym podobnie jak w roku ubiegłym, chodzili na obiady do Zespołu Szkół Ogólnokształcących. Do 4 szkół obiady dowożono z innych placówek. Z obiadów dowożonych korzystali uczniowie szkół podstawowych w Orzeszkowie, w Nowokorninie oraz Szkoły Podstawowej Nr 3 i Nr 4 w Hajnówce.

Z obiadów korzystało ogółem 2165 uczniów wszystkich szkół (z ponadpodstawowymi łącznie) na 2898 uczęszczających do tych szkół (74,71 %), 458 obiadów było finansowanych całkowicie przez MOPS i GOPS, co stanowi 21,15 % wszystkich spożywanych obiadów .

Tabela 9 . Dożywianie uczniów we wszystkich rodzajach szkół w latach 2017-2019.

Lata	Liczba dzieci w szkołach	Liczba szkół	Liczba Szkół z obiadami	Razem obiady		Obiady refundowane	
				Liczba obiadów	Udział % uczniów korzystających z obiadów	Liczba	Udział % obiadów refundowanych
2017	3050	16	16	1 892	62,0%	661	34,9%
2018	2906	16	16	11 908	65,65%	535	28.03%
2019	3075	16	16	2165	74,71%	458	21,15%

Zwiększa się liczba spożywanego obiadów w szkołach na terenie powiatu.

W 2017r. obiady spożywało 62% uczniów uczęszczających do szkół, w 2018r. 65,65%, a w 2019r. już 74,71%. Zmniejszyła się liczba dzieci korzystających z posiłków dofinansowanych.

4. Ocena infrastruktury do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego.

Infrastruktura do zajęć wychowania fizycznego nie zmieniła się w stosunku do roku 2018. Przeprowadzono tylko remonty bieżące sal gimnastycznych/bloków sportowych i korytarzy w blokach sportowych.

Tylko w 1 szkole będącej pod nadzorem PPIS w Hajnówce, podobnie jak w latach poprzednich (Szkoła Podstawowa Nr 3 w Hajnówce - 137 dzieci), uczniowie nie mają możliwości korzystania z sali gimnastycznej w placówce bądź bliskim jej sąsiedztwie i ćwiczą na korytarzach szkolnych. Zajęcia w-f odbywają się też na basenie Parku Wodnego w Hajnówce (2 godziny tygodniowo). W tej szkole warunki do prowadzenia zajęć w-f oceniono jako niewystarczające.

Szkoły nie posiadające boisk sportowych: Szkoła Podstawowa w Kleszczelach i Zespół Szkolno – Przedszkolny w Białowieży, posiadają bloki sportowe z dużą salą gimnastyczną i salą rekreacyjno-zastępczą oraz mają możliwość korzystania z boisk gminnych.

Czynne z ciepłą wodą natryskownie posiada 9 placówek (6 szkół podstawowych, 2 zespoły szkolno – przedszkolne, 1 szkoła ponadpodstawowa). We wszystkich szkołach natryskownie są wykorzystywane tylko po dodatkowych zajęciach sportowych.

5. Profilaktyczna opieka zdrowotna w szkołach

Pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej dokonali oceny warunków sprawowania opieki zdrowotnej nad uczniami w szkołach. W powiecie hajnowskim 14 szkół posiada warunki i realizuje profilaktyczną opiekę zdrowotną nad uczniami. W gabinetach profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej była zapewniona tylko opieka pielęgniarska.

VI. OCENA STANU SANITARNEGO W ZAKRESIE ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU SANITARNEGO

Sprawowanie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego ma na celu zapewnienie na etapie planowania zagospodarowania przestrzennego oraz planowania i realizacji inwestycji właściwego stanu sanitarno - zdrowotnego w obiektach, w taki sposób, aby w trakcie eksploatacji obiektów nie powodowały one zagrożenia i uciążliwości dla zdrowia ludzi. Podczas uzgadniania dokumentacji projektowej jak i podczas kontroli obiektów w trakcie realizacji można wyeliminować szereg nieprawidłowości natury sanitarno-higienicznej, co często w zrealizowanym już zakładzie ze względów technicznych nie jest możliwe.

W roku 2018 Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Hajnówce zajął w różnych sprawach 67 stanowisk w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego, w tym dotyczących:

- opinii co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby – co do zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko (17),
- opinii uzgadniającej dokumentację projektową pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych (7),
- opinii w sprawie zgodności wykonania obiektu budowlanego z projektem budowlanym (13),
- opinii w sprawie uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (1),
- opinii w sprawie zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko dla przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko (1),
- strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (6).

VII. DZIAŁANIA OŚWIATOWO – ZDROWOTNE I PROMUJĄCE ZDROWIE W POWIECIE

Działania Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Hajnówce w zakresie promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej w 2019 roku koncentrowały się na promowaniu zdrowego stylu życia wśród dzieci, uczniów, rodziców, pacjentów oraz ogółu mieszkańców powiatu hajnowskiego

Zadania do realizacji wynikały z:

1. Ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, ustawy o zdrowiu publicznym, a także w oparciu o wytyczne Komisji Europejskiej, Światowej Organizacji Zdrowia, Ministerstwa Zdrowia i Głównego Inspektoratu Sanitarnego oraz kampanii społecznych dotyczących sytuacji epidemiologicznej kraju i województwa podlaskiego.
2. Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016 – 2020.
3. „Podlaskiego programu zwalczania następstw zdrowotnych używania wyrobów tytoniowych i wyrobów powiązanych” na rok 2019.
4. Krajowego Programu Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczania AIDS na lata 2017 – 2021.
5. Programu profilaktycznego w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych w ramach Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy.
6. Sytuacji epidemiologicznej kraju, województwa i powiatu.
7. Bieżących potrzeb zdrowotnych ludności.

Państwowa Inspekcja Sanitarna koordynowała i realizowała następujące programy i interwencje nieprogramowe:

1. Zadania wynikające z „Podlaskiego programu zwalczania następstw zdrowotnych używania wyrobów tytoniowych i wyrobów powiązanych” na rok 2019
  - Program „Czyste powietrze wokół nas” realizowany w przedszkolach,
  - Program „Nie pal przy mnie, proszę” skierowany do uczniów klas I-III szkół podstawowych i ich rodziców,
  - Program „Znajdź właściwe rozwiązanie” skierowany do klas starszych szkół podstawowych i klas gimnazjalnych oraz rodziców,
  - Światowy Dzień bez Papierosa i Światowy Dzień Rzucania Palenia,
  - Edukacja młodzieży w szkołach zgodnie z zapotrzebowaniem,
  - Powiatowy konkurs wiedzy pt. „Czy palenie szkodzi?”.
2. Program „Bieg po zdrowie” skierowany do klas IV szkół podstawowych.
3. Program „Trzymaj Formę” dotyczący racjonalnego odżywiania i aktywnego spędzania czasu wolnego przeznaczony dla szkół podstawowych i klas gimnazjalnych.
4. Zadania wynikające z założeń Krajowego Programu Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczania AIDS:
  - Wojewódzka Olimpiada Wiedzy o HIV/AIDS dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych,
  - Światowy Dzień AIDS,
  - Kampania społeczna „Mam czas rozmawiać”,
  - Edukacja młodzieży w szkołach zgodnie z zapotrzebowaniem.
5. „Profilaktyczny program z zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych” w tym kampania społeczna „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu”.
6. Program „ARS, czyli jak dbać o miłość” skierowany do uczniów szkół ponadpodstawowych.
7. Program profilaktyki dopalaczy „Mam wybór...wybieram rozsądek” realizowany wspólnie z Komendą Powiatową Policji w Hajnówce skierowany do uczniów, rodziców i kadry pedagogicznej.
8. Program „Kleszcz mały czy duży nic dobrego nie wróży” dla uczniów klas III gimnazjalnych i uczniów klas VIII.
9. Program „Różowa wstążeczka” na temat profilaktyki raka piersi.
10. Program „Radosny uśmiech radosna przyszłość” dotyczący profilaktyki próchnicy.
11. Program „Moje dziecko idzie do szkoły” skierowany do dzieci 6-letnich i ich rodziców, promujący prawidłowe zachowania zdrowotne.
12. „Program pierwotnej profilaktyki wad cewy nerwowej” skierowany do uczniów szkół ponadpodstawowych.
13. Akcje nieprogramowe „Zimowa szkoła bezpieczeństwa”, „Letnia szkoła bezpieczeństwa”, „Światowy Dzień Zdrowia”, Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach”.
14. Inne kampanie i akcje ogólnopolskie lub lokalne:
  - profilaktyka chorób zakaźnych – grypa, odra, WZW typu B, C, A, choroby przenoszone przez kleszcza na człowieka,
  - profilaktyka chorób nowotworowych,
  - profilaktyka cukrzycy,
  - kampania „Narkotyki i dopalacze zabijają”,
  - kampania „Oszczędź dziecku ospy”.

Część działań przebiegała przy współpracy i wsparciu finansowym Starostwa Powiatowego w Hajnówce:

- konkurs wiedzy „Czy palenie szkodzi...?” skierowany do uczniów klas VIII i klas III gimnazjalnych,
- Wojewódzka Olimpiada Wiedzy o HIV/AIDS – organizacja etapu powiatowego olimpiady wśród uczniów szkół ponadpodstawowych.

VIII. ROZPATRYWANIE SKARG, WNIOSKÓW, INTERWENCJI OD LUDNOŚCI

Od mieszkańców powiatu hajnowskiego w 2019 roku wpłynęło **26** interwencji (w 2018r. -33), w tym:

- ✓ 17 interwencji dotyczących niewłaściwej jakości żywności i żywienia oraz nieprzestrzegania warunków sanitarnych w zakładach żywności i żywienia,
- ✓ 8 interwencji z zakresu higieny komunalnej i epidemiologii (nieprawidłowego stanu sanitarnego posesji i obiektów użyteczności publicznej, zanieczyszczenia rowów, obecności pluskw, karaluchów, nielegalnej działalności kosmetyczki)
- ✓ 1 interwencja w zakresie higieny pracy, dotyczyła przeprowadzanych czynności czyszczenia i odgrzybiania klimatyzatorów w zakładzie pracy.

W wyniku przeprowadzonych kontroli 8 interwencji uznano za uzasadnione lub częściowo uzasadnione, zaś 9 przekazano do załatwienia innym organom zgodnie z ich właściwością. Natomiast pozostałe uznano jako nieuzasadnione.

IX. PODSUMOWANIE

Tabela 10. Ogólne dane liczbowe z działalności nadzorowej w 2019r.

Liczba obiektów w ewidencji PPIS	1218
Liczba obiektów skontrolowanych	522
w tym liczba obiektów, w których stwierdzono nieprawidłowości (% w stosunku do skontrolowanych)	83 (15,90%)
Liczba przeprowadzonych kontroli sanitarnych	711
Liczba dochodzeń epidemiologicznych	305
Liczba wydanych decyzji merytorycznych	183
Liczba wydanych opinii, decyzji, uzgodnień i innych spraw z zakresu zapobiegawczego nadzoru sanitarnego	67
Liczba i kwota nałożonych mandatów	17/2400
Liczba pobranych próbek do badań laboratoryjnych (w tym: wody, żywności, materiału biologicznego, kosmetyków)	430
Liczba postanowień o zabezpieczeniu środków spożywczych o niewłaściwej jakości	4
Liczba realizowanych programów o charakterze promocyjnym	15

X. WNIOSKI I SPOSTRZEŻENIA

- W 2019r. ogólna liczba zgłoszonych chorób zakaźnych zmalała o 11 % w stosunku do roku poprzedniego.
- Znacznie wzrosła liczba zgłoszonych podejrzeń i zachorowań na gripę oraz wystąpiły 2 zachorowania na odrę.

- Znacznie wzrosła liczba osób uchylających się od obowiązkowych szczepień ochronnych.
- Postępowanie z odpadami medycznymi było prawidłowe.
- W zakresie bezpieczeństwa zdrowotnego dotyczącego zbiorowego zaopatrzenia mieszkańców w wodę do spożycia dla ludzi nie wystąpiły sytuacje kryzysowe stanowiące bezpośrednie zagrożenie zdrowotne odbiorców wody wodociągowej.
- Kontrola wewnętrzna jakości wody z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia, z indywidualnych ujęć wykorzystujących wodę w ramach działalności publicznej oraz pływalni prowadzona była prawidłowo.
- Mieszkańcy powiatu mieli zapewnione jedno miejsce do kąpieli, uruchomione i nadzorowane zgodnie z wymogami sanitarnym.
- Poprawiła się jakość wody do kąpieli w pływalniach.
- Odsetek obiektów, w których stwierdzono naruszenia był niższy niż w roku poprzednim i wynosił 15,90% (w 2018r. - 20,52%) . W liczbach bezwzględnych w 2019r. stwierdzono niezgodności w 83 obiektach, natomiast w 2018r. było to 118 obiektów. Stan sanitarny w zakładach ulega systematycznej poprawie, zarówno dzięki coraz większej świadomości przedsiębiorców jak i działaniom prowadzonym przez organy sanitarne.
- W 2019 roku stan sanitarno - techniczny placówek nauczania i wychowania kształtował się na poziomie lat ubiegłych. Placówki w miarę pozyskiwanych środków finansowych przeprowadzały niezbędne remonty.
- Stan sanitarny zakładów żywności i żywienia na terenie powiatu hajnowskiego należy uznać za zadowalający, biorąc pod uwagę niewielki odsetek ocenionych zakładów, w których odnotowano ryzyko zagrożenia bezpieczeństwa żywności na poziomie wysokim lub średnim, jak również uwzględniając wysoką liczbę zakładów z poprawnie wdrożoną i realizowaną kontrolą wewnętrzną opartą o zasady GHP/GMP/HACCP.
- Ocena laboratoryjna żywności, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz produktów kosmetycznych wykazała odsetek próbek niezgodnych, na poziomie 6,43 % ogółu próbek pobranych do badań w powiecie hajnowskim (w 2018r. 2,16%).

Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny w Hajnówce

Irena Dymalska

